

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างมากในการกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product--GDP) มีสัดส่วนร้อยละ 56.3477 ในปี พ.ศ. 2543 และมีสัดส่วนร้อยละ 56.1937 ในปี พ.ศ. 2544 และเมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของการส่งออกในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาทิศทางของอัตราการขยายตัวที่ไม่แน่นอน โดยในปี พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2549 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2552 มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกลดลงจากปีที่ผ่านมา ส่วนปี พ.ศ. 2543 พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2547 พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2551 มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกเพิ่มจากปีที่ผ่านมา (ดูตาราง 1 ประกอบ)

ตาราง 1

สัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2543-2552

ปี พ.ศ.	GDP (ล้านบาท)	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)	สัดส่วนของมูลค่าการส่งออก ต่อ GDP (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัวของ การส่งออก (ร้อยละ)
2543	4,922,700.00	2,773,827.02	56.3477	20.13994
2544	5,133,500.00	2,884,703.88	56.1937	3.99725
2545	5,450,600.00	2,923,941.38	53.6444	1.36019
2546	5,917,300.00	3,325,630.12	56.2018	13.73792
2547	6,489,400.00	3,873,689.55	59.6926	16.47987
2548	7,092,800.00	4,438,691.02	62.5802	14.58562
2549	7,850,100.00	4,937,372.24	62.8957	11.23487
2550	8,529,800.00	5,302,119.22	62.1599	7.38747

ตาราง 1 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	GDP (ล้านบาท)	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)	สัดส่วนของมูลค่าการส่งออก ต่อ GDP (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัวของการส่งออก (ร้อยละ)
2551	9,075,400.00	5,851,370.65	64.4751	10.35909
2552	9,050,700.00	5,194,588.61	57.3943	-11.22441

ที่มา. จาก เครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญ, โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553ก, ค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Indicators/Pages/index.aspx>

การส่งออกมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและผลักดันให้เศรษฐกิจมีอัตราการขยายตัว ทั้งในด้านการลงทุน และความต้องการแรงงาน เนื่องจากระบบการผลิตของไทยก็เป็นระบบการผลิตที่ใช้แรงงานในสัดส่วนที่มากกว่าเครื่องจักร จึงเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น และระดับรายได้ของแรงงานเพิ่มสูงขึ้น การส่งออกยังช่วยในการนำเข้าเงินตราต่างประเทศการลดการขาดดุลการค้า และดุลการชำระเงิน

ตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย อันดับ 1 คือ กลุ่มประเทศอาเซียน การส่งออกในปี พ.ศ. 2552 มีมูลค่า 1,106,491.97 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.30 ของการส่งออกทั้งหมด ตลาดส่งออกรองลงมาคือ กลุ่มสหภาพยุโรป มีมูลค่า 618,757.83 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 11.91 สหรัฐอเมริกามีมูลค่า 567,698.73 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.93 และประเทศญี่ปุ่น มีมูลค่า 535,876.27 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.32 ตามลำดับ (ดูตาราง 2 ประกอบ)

ตาราง 2

ตลาดส่งออกสำคัญของประเทศไทย

(หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	อาเซียน	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	สหภาพยุโรป	ประเทศอื่น ๆ	รวม
2545	582,130.28	427,023.43	579,071.63	454,479.47	881,236.59	2,923,941.39
2546	684,943.21	471,956.25	565,094.87	507,836.16	1,095,799.63	3,325,630.12
2547	852,487.24	541,487.66	622,496.98	579,457.51	1,277,760.18	3,876,389.56

ตาราง 2 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	อาเซียน	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	สหภาพยุโรป	ประเทศอื่น ๆ	รวม
2548	975,867.90	602,899.87	680,321.96	603,096.27	1,576,505.03	4,436,691.03
2549	1,029,179.98	623,930.99	740,695.70	685,248.24	1,858,317.33	4,937,372.24
2550	1,129,092.27	625,037.13	669,511.38	747,952.79	2,130,525.65	5,302,119.22
2551	1,319,391.23	661,565.54	667,746.82	769,773.59	2,432,893.96	5,851,371.14
2552	1,106,491.97	535,876.27	567,698.73	618,757.83	2,365,763.81	5,194,588.61

ที่มา. จาก ตลาดส่งออกสำคัญของไทย ปี 2535-2552 (ม.ค.-ธ.ค.), โดย กรมส่งเสริมการค้า
ส่งออก, 2553ข, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จาก http://www2.ops3.moc.go.th/export/market_export/report.asp

มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึงปี พ.ศ. 2551 (ดูตาราง 3 ประกอบ) ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างผันผวน ซึ่งมีผลต่อการส่งออกค่อนข้างมาก และจากการที่ประเทศไทยปรับมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวแบบมีการจัดการ (managed float) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนได้ เพื่อไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนแข็งค่าหรือเสื่อมค่ามากเกินไป ซึ่งช่วยป้องกันผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับการส่งออกของประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการใช้ประกอบกำหนดนโยบายเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน และนโยบายด้านการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีเสถียรภาพ มีการพัฒนาและก้าวหน้าต่อไป

ตาราง 3

มูลค่าการส่งออกของไทยและอัตราแลกเปลี่ยน

ปี พ.ศ.	มูลค่าการส่งออกของไทย (ล้านบาท)	อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ)
2543	2,773,827.02	40.1621
2544	2,884,703.88	44.4770
2545	2,923,941.38	43.0041
2546	3,325,630.12	41.5303

ตาราง 3 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	มูลค่าการส่งออกของไทย (ล้านบาท)	อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ)
2547	3,873,689.55	40.2699
2548	4,438,691.02	40.2697
2549	4,937,372.24	37.9286
2550	5,302,119.22	34.5637
2551	5,851,370.65	33.3630
2552	5,194,588.61	34.3351

ที่มา. จาก *มูลค่าและปริมาณสินค้าออก*, โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553ก, ค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/ExternalSector/Pages/StatInternationalTrade.aspx>

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับการส่งออกของประเทศไทย

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับการส่งออกของประเทศไทย จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2543 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2552 รวม 40 ไตรมาส

สมมติฐานของการศึกษา

1. อัตราแลกเปลี่ยน (Exch) GDP ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Yus) และ GDP ของประเทศญี่ปุ่น (Yja) มีความสัมพันธ์กับการส่งออกของไทย (Exp) ในทิศทางเดียวกัน
2. ดัชนีราคาสินค้าออกในรูปเงินบาท (P) มีความสัมพันธ์กับการส่งออกของไทย (Exp) ในทิศทางตรงกันข้าม

วิธีการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้สำหรับการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2543 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2552 รวม 40 ไตรมาส โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร งานวิจัย และบทความต่าง ๆ ข้อมูลด้านอัตราแลกเปลี่ยน ดัชนีราคาสินค้าส่งออก และมูลค่าการส่งออก จากธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลด้านรายได้ประชาชาติ จากสำนักงานดัชนีเศรษฐกิจการค้า ตลอดจนการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต จากเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการวิเคราะห์ระบบอัตราแลกเปลี่ยน การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน และการส่งออกของประเทศไทย
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ (econometric model) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน (Exch) ดัชนีราคาสินค้าออกในรูปเงินบาท (P) GDP ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Yus) GDP ของประเทศญี่ปุ่น (Yja) และมูลค่าการส่งออก (Exp) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) และการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Eviews โดยอาศัยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์มหภาค ดังนี้

$$\text{Exp} = \beta_0 + \beta_1 \text{Exch} + \beta_2 P + \beta_3 \text{Yus} + \beta_4 \text{Yja}$$

โดยที่

$$\text{Exp} = \text{มูลค่าการส่งออก (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)}$$

$$\text{Exch} = \text{อัตราแลกเปลี่ยนเงิน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ)}$$

P	=	ดัชนีราคาสินค้าออกในรูปเงินบาท (ร้อยละ)
Yus	=	GDP ของประเทศสหรัฐอเมริกา (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)
Yja	=	GDP ของประเทศญี่ปุ่น (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)
β_0	=	ค่าคงที่
$\beta_1 - \beta_4$	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำข้อมูลจากผลการศึกษามาใช้ประโยชน์เป็นพื้นฐานประกอบการกำหนดนโยบายการเงินของประเทศ เพื่อส่งเสริมการส่งออก ตลอดจนเป็นประโยชน์สำหรับผู้ส่งออกในการตัดสินใจเกี่ยวกับการส่งออกในกรณีเกิดการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน